

MAGGIE
O'FARRELL

Exist, exist, exist
Șaptesprezece atingeri ale morții

Memorii

Traducere din limba engleză și note de
Mihaela Buruiană

În unele cazuri, numele, trăsăturile fizice și locurile au fost schimbate pentru a proteja identitatea celor care poate nu ar fi vrut să apară într-o carte.

Anumite secțiuni ale acestui volum au apărut inițial, sub alte forme, în următoarele publicații:

— părți din „Fiică“, în *Guardian Weekend*, în mai, 2016;

— părți din „Bebeluș și flux sanguin“, în *Good Housekeeping*, în februarie, 2007;

— părți din „Abdomen“, în *Guardian*, în mai, 2004.

„Am tras adânc aer în piept și mi-am ascultat inima fălindu-se ca de obicei:

— Exist, exist, exist.“

Sylvia Plath, *Clopotul de sticlă*¹

1. Traducere de Alexandra Coliban, Polirom, Iași, 2003, p. 286.

GÂT

1990

Pe potecă, în față, de după o stâncă, apare un bărbat.

Suntem, eu și el, pe latura îndepărtată a unui iezer întunecat, ascuns în vârful curbat ca o cupă a acestui munte. Cerul e de un albastru lăptos deasupra noastră; nu crește niciun fel de vegetație atât de sus, așa că suntem doar eu și el, pietrele și apa neagră neclintită. Își depărtează picioarele încălțate cu bocanci pe cărarea îngustă și zâmbește.

Îmi dau seama de mai multe lucruri. Că am trecut mai devreme pe lângă el, mai jos, pe vâlcea. Ne-am salutat, în felul acela amiabil, dar scurt al oamenilor care se întâlnesc în drumeție. Că, pe bucata aceasta îndepărtată de potecă, nu se află nimeni suficient de aproape ca să mă audă strigând. Că m-a așteptat: a plănuit toată treaba cu grijă, cu meticulozitate, iar eu i-am căzut în capcană.

Înțeleg toate astea într-o clipă.

Ziua aceasta — o zi în care aproape mor — a început devreme pentru mine, imediat după ivirea zorilor, când ceasul deșteptător a sărit într-un dans zgomotos lângă pat. A trebuit să-mi iau uniforma pe mine, să ies din rulotă și să cobor tiptil câteva trepte de piatră într-o bucătărie pustie, unde am pus în funcțiune cuptoarele, cafetierele, prăjitoarele de pâine, unde am tăiat în felii cinci pâini mari, am pus apa la fiert și am împăturit patruzeci de șervețele de hârtie sub formă de orhidee deschisă.

Abia am împlinit optsprezece ani și am reușit să evadez. De toate: casă, școală, părinți, examene, așteptarea rezultatelor. Mi-am găsit un job departe de toți cei pe care îi cunosc, într-un loc prezentat drept un „refugiu holistic, alternativ“, la poalele unui munte.

Servesc micul-dejun, debarasez și șterg mesele, le amintesc oaspeților să-și lase cheile la recepție. Intru în camere, fac paturile, schimb cearșafurile, fac curat. Iau haine, și prosoape, și cărți, și pantofi, și uleiuri esențiale, și saltele de meditație de pe podea. Aflu, din poveștile pe care le spun fără să vrea obiectele lăsate răsfirate prin dormitoare, că oamenii nu sunt întotdeauna ceea ce par. Bărbatul mai degrabă sentențios, pretențios, care insistă să primească o anumită masă, un anumit săpun, lapte complet degresat, are o predilecție pentru șosete de cașmir moi ca norii și lenjerie intimă de mătase, cu modele exuberante. Femeia care stă așezată la cină cu bluza încheiată precis la nasturi, cu pleoapele aplecate și cu un permanent înfocat are un avatar nocturn care se îmbracă în ținute sado-maso cu înclinații ecvestre: hamuri pentru oameni, șei mici din piele, un bici argintiu subțire, dar malițios. Cuplul din Londra, care pare surprinzător, invidiabil de perfect — cei doi se țin de mâinile îngrijite în timpul cinei, se plimbă răsând pe inserat, îmi arată fotografiile de la nunta lor —, are o cameră adâncită în tristețe, în speranță, în durere. Rafturile din baie sunt pline de teste pentru ovulație. Pe noptiere sunt îngrămădite pastile de fertilitate. De astea nu mă ating, ca pentru a le transmite mesajul: nu am văzut, nu am aflat, nu știu nimic.

Toată dimineața cern, organizez și ușurez viețile altora. Curăț urmele oamenilor, șterg orice dovadă că au mâncat, au dormit, au făcut dragoste, s-au certat, s-au spălat, s-au îmbrăcat, au citit ziare, au lăsat în urmă păr, și piele, și țepi, și sânge, și unghii de la picioare. Șterg praful, merg pe holuri, trăgând aspiratorul după mine de o lesă lungă. Pe urmă, în jurul prânzului, dacă am noroc, îmi rămân patru ore înainte de tura de seară, pe care să mi le petrec cum vreau eu.

Așa că am plecat într-o plimbare până la lac, așa cum fac adesea în timpul meu liber, iar astăzi, din cine știe ce motiv, am hotărât să o iau pe cărarea din dreapta ca să ajung pe partea cealaltă. De ce? Nu mai știu. Poate că mi-am terminat treaba mai repede, poate că oaspeții au fost mai puțin dezordonați decât de obicei și am ieșit din pensiune mai devreme. Poate că vremea senină, însoțită m-a ademenit departe de drumul meu obișnuit.

În plus, până în momentul acesta din viața mea, nu am avut motive să nu mă încred în zonele rurale. Am luat lecții de autoapărare, organizate la centrul comunitar din orașelul scoțian de pe litoral, în care mi-am petrecut adolescența. Instructorul, un bărbat în formă de butoi îmbrăcat în costum de judo, ne prezenta scenarii cu o plăcere gotică surprinzătoare. E noaptea târziu, ieșiți dintr-un pub, ne zicea, privindu-ne una câte una pe sub sprâncenele excesiv de stufoase, și o matahală sare de pe o alee și vă înșfacă. Sau: sunteți pe un coridor îngust într-un club și un bețiv vă împinge la perete. Sau: e întuneric, așteptați la semafor și cineva trage de cureaua poșetei și vă împinge la

pământ. Aceste povești despre pericole se încheiau întotdeauna cu aceeași întrebare, pe care ne-o adresa cu o retorică ușor malițioasă: deci, ce faceți?

Ne-am antrenat să ne întoarcem coatele în gâturile atacatorilor noștri imaginari, în timp ce ne dădeam ochii peste cap, pentru că, până la urmă, eram adolescente. Pe rând, am exersat să strigăm cât de tare putem. Am repetat, cu conștiinciozitate și plictiseală, punctele slabe din corpul bărbătesc: ochi, nas, gât, bazin, genunchi. Eram convinse că ne descurcăm, că putem să ne apărăm de străinul care stătea la pândă, de bețivul care ne ataca, de tâlharul care ne smucea poșeta. Eram sigure că am putea să le desfacem strânsoarea, să ne ridicăm genunchiul, să le zgâriem ochii cu unghiile; credeam că am putea găsi o ieșire din aceste situații alarmante și totuși ciudat de palpitate. Am fost învățate să facem gălăgie, să atragem atenția, să strigăm POLIȚIA. În plus, am asimilat — cred — un mesaj clar. Aleile, clubul, cărciuma, stația de autobuz, semaforul: pericolul era urban. La țară sau în orașele de provincie ca al nostru — unde nu erau cluburi, nu erau alei și nici măcar semafoare — astfel de lucruri nu se întâmplau. Eram libere să facem ce avem chef.

Cu toate astea, iată acum un bărbat, sus pe munte, blocându-mi calea, așteptându-mă.

Pare important să nu-mi arăt frica, să intru în joc. Așa că îmi continui drumul, continui să pun un picior în fața

celuilalt. Dacă mă întorc și fug, ar putea să mă ajungă din urmă în câteva secunde, iar fuga ar da totul în vileag, ar fi atât de definitivă. Ne-ar dezvălui amândurora în ce situație ne aflăm; ar duce lucrurile la limită. Singura opțiune pare să fie să-mi văd mai departe de drum, să mă prefac că e ceva absolut normal.

— Bună din nou! îmi zice el, iar privirea îi alunecă pe fața mea, pe corpul meu, pe picioarele mele dezgolite, murdare de noroi.

E o privire mai degrabă evaluatoare decât lascivă, mai degrabă calculată decât senzuală; e privirea unui bărbat care pune ceva la cale, planifică logistica unei fapte.

Nu pot să-l privesc în ochi, nu pot să mă uit direct la el, nu prea, dar îi simt ochii apropiați, înălțimea considerabilă, incisivii de culoarea fildeşului, pumnii strânși în jurul bretelelor rucsacului.

Trebuie să-mi dreg glasul ca să-i răspund la salut. Cred că dau din cap. Mă răsucesc într-o parte ca să trec pe lângă el: un amestec stringent de transpirație proaspătă, de piele de la rucsacul lui și un fel de loțiune după ras plină de chimicale, care mi se pare vag familiară.

Am trecut de el, mă îndepărtez, cărarea mi se deschide liberă în față. Observ că a ales pentru ambuscadă vârful traseului: am urcat și urcat, iar din punctul acesta încep să cobor muntele spre pensiune, spre tura mea de seară, spre muncă, spre viață. De aici, n-o pot lua decât la vale.

Am grijă să fac pași încrezători, hotărâți, dar nu speriați. Nu sunt speriată: îmi zic asta acoperind urletul oceanic al

pulsului. Poate, mă gândesc eu, sunt liberă, poate am interpretat greșit situația. Poate este absolut normal să aștepti fetele pe cărări îndepărtate și pe urmă să le lași să plece.

Am optsprezece ani. Abia impliniți. Nu știu aproape nimic.

Știu totuși că el este chiar în spatele meu. Aud zgomotul bocancilor lui, foșnetul materialului din care îi sunt făcuți pantalonii — ceva pentru toate anotimpurile, care lasă pielea să respire.

Și iată-l din nou, potrivindu-și pasul cu al meu. Merge aproape, intim, cu brațul lângă umărul meu, așa cum ar face poate un prieten, așa cum mergeam acasă de la școală cu colegii.

— Ce zi frumoasă! zice el privind-mi fața.

Eu îmi țin capul plecat.

— Da, zic, așa e.

— Foarte cald. Poate mă duc să înot.

Dicția lui are ceva aparte, îmi dau seama în timp ce pășim împreună pe cărare, cu pași repezi, sincronizați. Cuvintele lui se opresc la mijloc de silabă; r-urile lui sunt moi, t-urile, prea pronunțate, tonul plat, aproape fără expresivitate. Poate e ușor „dus“, cum se zice, ca bărbatul care locuia pe aceeași stradă cu noi. Nu aruncase nimic de pe vremea războiului și grădina lui din față era năpădită, precum castelul Frumoasei din pădurea adormită, de iederă. Obişnuiam să încercăm să ghicim ce pot fi unele dintre obiectele îmbrăcate în frunze: o mașină, un gard, o motocicletă? Purta căciuli împletite, maiouri cu model și costume prea mici, pe vremuri elegante, acoperite cu păr

de pisică. Dacă ploua, își arunca un sac de gunoi peste umeri. Uneori venea la ușa noastră cu o geantă de voiaj plină de pisoi, să ne jucăm cu ei; alteori era beat, livid, cu priviri sălbătice, strigând ceva despre cărți poștale pierdute, iar mama trebuia să-l ia de braț și să-l ducă acasă. „Stați aici, mă întorc într-o clipă“, ne spunea ea, apoi se îndepărta pe trotuar cu el.

Poate, mă gândesc copleșită de ușurare, la fel e și acum. Bărbatul ăsta ar putea să fie excentric, diferit, ca fostul nostru vecin, acum mort de mult, cu casa curățată și dezinfectată, cu iedera tăiată și arsă. Poate ar trebui să fiu bună, așa cum era mama. Ar trebui să am compasiune.

Așa că mă întorc spre el, în timp ce mergem împreună, cu pași repezi, pe marginea lacului. Chiar zâmbesc.

— La înot, zic eu. Sună bine.

El răspunde punându-și cureaua binoculului în jurul gâtului meu.

A doua zi, cred, intru în secția de poliție din orașul apropiat. Aștept la coadă cu oameni care reclamă portofele pierdute, câini vagabonzi, mașini zgâriate.

Polițistul de la birou ascultă cu capul înclinat într-o parte.

— Ți-a făcut ceva? e prima lui întrebare. Bărbatul ăsta te-a atins, te-a lovit, ți-a făcut vreo propunere? A zis sau a făcut ceva necuvenit?

— Nu, zic eu, nu chiar, dar...

— Dar ce?

— Asta urma să se întâmple, zic eu. Asta avea de gând.

Bărbatul mă măsoară din cap până în picioare. Port pantaloni scurți tăiați, cu petice, numeroase inele de argint prinse în cartilagiul urechilor, teniși zdrențăroși, un tricou cu poza unui dodo și cuvintele „Ai văzut pasărea asta?” pe el. Am o coamă — nu prea o pot descrie cu alt cuvânt — de păr neîmblânzit în care o turistă, o olandeză cu chip senin, care călătorise la pensiune cu harpa și un set de împâslire, împletise mărgelile și pene. Arăt a ceea ce și sunt: o adolescentă care locuiește singură pentru prima dată, într-o rulotă, în pădure, la dracu-n praznic.

— Deci, zice polițistul, aplecându-se greu peste hârțogărie, te-ai dus să te plimbi, ai dat peste un bărbat, ai mers cu el, a fost cam ciudat, pe urmă ai ajuns acasă în regulă. Asta îmi spui?

— Mi-a pus cureaua binoclului pe după gât, zic eu.

— Și pe urmă?

— A...

Mă opresc. Îl urăsc pe bărbatul ăsta cu sprâncenele groase, cu burduhanul umflat de bere, cu degetele butucănoase, nerăbdătoare. Îl urăsc poate mai mult decât pe bărbatul de lângă lac.

— Mi-a arătat niște rațe pe lac.

Polițistul nici măcar nu încearcă să-și ascundă zâmbetul.

— Aha, zice el și închide registrul cu zgomot. Sună groaznic.